

ΤΙΤΛΟΣ: Αγροτουρισμός και Αειφορία

1. Εισαγωγή

Η παρούσα κατευθυντήρια γραμμή έχει ως στόχο να βοηθήσει στην κατανόηση του τρόπου ανάπτυξης μιας βιώσιμης επιχείρησης ακολουθώντας τις κατευθυντήριες γραμμές του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) και τις πέντε (5) αρχές και στόχους της βιώσιμης γεωργίας: αύξηση της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας στα συστήματα τροφίμων- αλλαγή των γεωργικών πρακτικών και διαδικασιών και μείωση της κατανάλωσης νερού και ενέργειας- προώθηση της διατήρησης του περιβάλλοντος- βελτίωση των μέσων διαβίωσης και προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς- αύξηση της ανθεκτικότητας των ανθρώπων- προσαρμογή της διακυβέρνησης στις νέες προκλήσεις.

2. Βασικά στοιχεία

Τα αγροκτήματα, τα εκπαιδευτικά αγροκτήματα και ο αγροτουρισμός τείνουν να αναπτύσσονται πιο βιώσιμες τεχνικές που έχουν θετικό αντίκτυπο στη βιοποικιλότητα, το τοπίο και τους φυσικούς πόρους. Υπό αυτή την έννοια, αποτελούν μια ευκαιρία για τη μείωση των αρνητικών εξωτερικών επιδράσεων της γεωργίας στο περιβάλλον, αν και οι επιδόσεις τους από οικονομική άποψη είναι χαμηλότερες από εκείνες των παραδοσιακών μορφών αγροτουρισμού. Η βιωσιμότητά τους μπορεί να θεωρηθεί ως το αποτέλεσμα της διαδικασίας διαφοροποίησης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προς την ανάπτυξη δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών με βάση το περιβάλλον.

2.1 Τρόφιμα και διαφοροποίηση

Η γεωργία είναι βιώσιμη όταν παράγει τρόφιμα και πρώτες ύλες χωρίς να υπερβαίνει τα όρια του πλανήτη, διατηρώντας τις οικοσυστημικές υπηρεσίες από τις οποίες εξαρτάται, όπως τα γόνιμα εδάφη, η διαθεσιμότητα γλυκού νερού και η διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών.

Η νέα γεωργική επανάσταση βασίζεται σε τρεις βασικές αρχές: μετατροπή των γεωργικών πρακτικών προς την κατεύθυνση του μεγαλύτερου σεβασμού των φυσικών κύκλων των αγρο-οικοσυστημάτων - προστασία και αύξηση των περιοχών υψηλής φυσικότητας, λειτουργικών για τη διατήρηση και αύξηση της βιοποικιλότητας - και μείωση της χρήσης συνθετικών χημικών ουσιών μέσω της διάδοσης γεωργικών πρακτικών που δεν απαιτούν τη χρήση φυτοφαρμάκων, χημικών λιπασμάτων και αντιβιοτικών.

Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι η επιλογή της πολυκαλλιέργειας αντί της μονοκαλλιέργειας, που παράγει λιγότερα απόβλητα και μειώνει την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων:

- ✓ Χρησιμοποιήστε ποικιλίες και φυλές που είναι καλά προσαρμοσμένες στις τοπικές περιβαλλοντικές συνθήκες, αντί της αναπαραγωγής για μέγιστη παραγωγικότητα και αποθήκευση (εις βάρος της αντοχής και της γεύσης).
- ✓ Εναλλαγή καλλιεργειών και βόσκησης. Χρησιμοποιήστε συγκαλλιέργεια φυτών και φυσικά λιπάσματα για να διατηρήσετε το έδαφος μόνιμα γόνιμο και να αποτρέψετε την

απώλεια του ανώτερου στρώματος του εδάφους. Μην αφήνετε κανένα τμήμα του εδάφους να χάσει αναντικατάστατη ποσότητα θρεπτικών στοιχείων.

- ✓ Διατηρήστε φυτά και ζώα που επωφελούνται έμμεσα από τη σταθερότητα και την παραγωγικότητα της εκμετάλλευσης.
- ✓ Κρατήστε ζώα και καλλιέργειες μαζί και καθιερώστε μια αμοιβαία επωφελή σχέση μεταξύ τους.
- ✓ Τα βιολογικά και φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα σας θα δημιουργήσουν μια προστιθέμενη αξία στην ποιότητα των προϊόντων σας που θα γίνουν πιο εμπορεύσιμα για συγκεκριμένους στόχους πελατών. Θα πρέπει να ακολουθήσετε τις υποδείξεις της ευρωπαϊκής στρατηγικής "FARM TO FORK" και τις πολιτικές βραχείας εφοδιαστικής αλυσίδας που σας επιτρέπουν να αναπτύξετε και να παράγετε πιο βιώσιμα προϊόντα και τρόφιμα.

2.2 Απόβλητα

Για να είμαστε βιώσιμοι, μια απαραίτητη ενέργεια είναι η μείωση των αποβλήτων όσο το δυνατόν περισσότερο. Για να γίνει αυτό, είναι χρήσιμο να σκεφτούμε και να χρησιμοποιήσουμε τα 3R: μείωση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση. Μέσω αυτής της προσέγγισης, δεν υπάρχει μόνο το όφελος της βιωσιμότητας, αλλά και μεγάλη εξοικονόμηση υλικών.

- ✓ Εξετάστε κάθε σκουπίδι και απόβλητο που παράγει η επιχείρησή σας και αναρωτηθείτε: "Τι άλλο θα μπορούσα να κάνω με αυτό;"
- ✓ Αν δεν μπορείτε να κάνετε τίποτα με αυτό, σκεφτείτε πώς μπορεί να το χρησιμοποιήσει κάποιος άλλος στην κοινότητα. Να είστε δημιουργικοί.

Το πλαστικό είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της εποχής μας: ανησυχητικές έρευνες μας λένε ότι με αυτούς τους ρυθμούς σύντομα θα έχουμε περισσότερο πλαστικό στις θάλασσες και τους ωκεανούς από ό,τι ψάρια. Το να πούμε αντίο στις συσκευασίες μιας χρήσης είναι ένα ουσιαστικό βήμα για κάθε πράσινο ξενοδοχείο. Απαλλαγείτε από τις συσκευασίες μιας χρήσης για μέλι, μαρμελάδα, ζάχαρη, δημητριακά, γιανούρι κ.λπ. και αντικαταστήστε τις με γυάλινα δοχεία. Επιλέξτε επαναχρησιμοποιούμενα, επιστρεφόμενα δοχεία και χύμα, μη συσκευασμένα προϊόντα, αποφεύγοντας έτσι την περιττή παραγωγή αποβλήτων. Ακόμη και στα μπάνια, προτιμήστε τους διανομείς αντί για προϊόντα μιας δόσης.

Η σπατάλη νερού είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα του πλανήτη, αλλά ο καθένας μας μπορεί να ξεκινήσει υιοθετώντας μια σειρά από συμπεριφορές για να προσπαθήσει να εξοικονομήσει όσο το δυνατόν περισσότερο νερό. Υπάρχουν πολλοί μικροί αλλά αποτελεσματικοί τρόποι για να μειώσετε τη σπατάλη νερού, για παράδειγμα, συλλέγοντας και επαναχρησιμοποιώντας το νερό της βροχής. Χάρη σε απλές επεξεργασίες καθαρισμού, μπορείτε να το επαναχρησιμοποιήσετε για την άρδευση (λαχανόκηπων) ή για το καζανάκι της τουαλέτας.

2.3 Καινοτομία και τεχνολογία

Μια θεμελιώδης ώθηση για τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας προς την κατεύθυνση της αειφορίας μπορεί να προέλθει από τις νέες τεχνολογίες αλλά και από την εξέλιξη των αναγεννητικών γεωργικών πρακτικών. Προς αυτή ακριβώς την κατεύθυνση κινείται η Γεωργία 4, η οποία γεννήθηκε πάνω στο κύμα καινοτομιών που είχαν εισαχθεί προηγουμένως σε άλλους παραγωγικούς τομείς, όπως η μεταποίηση και η βιομηχανία. Και στην περίπτωση της γεωργίας, λοιπόν, πρόκειται για τη χρήση νέων τεχνολογιών, όπως η ψηφιοποίηση των διαδικασιών, το Διαδίκτυο των πραγμάτων, ο γεωεντοπισμός και η σύνδεση με το Διαδίκτυο. Η βέλτιστη αξιοποίηση αυτών των εργαλείων οδηγεί στη γεωργία ακριβείας, η οποία καθιστά δυνατή τη χρήση έκτακτων μεθόδων καλλιέργειας και φροντίδας των φυτών ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του εδάφους και των περιοχών στις οποίες βρίσκονται, βελτιστοποιώντας την κατανάλωση ενέργειας, εξορθολογίζοντας τη χρήση νερού και λιπασμάτων ακόμη και σύμφωνα με τις καιρικές συνθήκες σε πραγματικό χρόνο.

1.1 Εξοικονόμηση ενέργειας

Τα αγροκτήματα και οι αγροτουρισμοί είναι ιδιαίτερα κατάλληλοι για να χρησιμοποιήσουν για την παραγωγή ενέργειας, λύσεις που εκμεταλλεύονται οικολογικές και ανανεώσιμες πηγές με μεγάλο πλεονέκτημα (έξυπνη απληστία).

Σε γενικές γραμμές, ένας αγροτουρισμός είναι ένα συγκρότημα που όχι μόνο παρέχει αυτοπαραγόμενα βιολογικά προϊόντα, αλλά αποτελεί πραγματική εγκατάσταση διαμονής με υπηρεσίες εστίασης. Ένα τέτοιο σύστημα αναπτύσσει υψηλή κατανάλωση ενέργειας. Τα φωτοβολταϊκά συστήματα καθιστούν δυνατή την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με την αξιοποίηση της θερμότητας του ήλιου, γεγονός που αποτελεί πραγματική βοήθεια για το περιβάλλον. Η δυνατότητα χρήσης καθαρής ενέργειας είναι επομένως συνώνυμη με την οικολογική, όπως και τα προϊόντα μέσα σε μια αγροικία.

Προφανώς, ένα φωτοβολταϊκό σύστημα είναι η ιδανική λύση για κάθε τύπο ιδιοκτησίας, αλλά ειδικά ο αγροτουρισμός μπορεί πραγματικά να αποκομίσει πολλά οφέλη, όχι μόνο από ενεργειακή άποψη, αλλά και από άποψη εταιρικής εικόνας. Εάν μια δραστηριότητα που παρουσιάζεται στον καταναλωτή ως παραγωγός που προσέχει την ποιότητα, την προστασία του περιβάλλοντος και τη χρήση αποκλειστικά βιολογικών προϊόντων, προσθέσει επίσης προσοχή στην περιβαλλοντικά βιώσιμη ενέργεια, το πιθανότερο είναι να κάνει ένα κβαντικό άλμα όσον αφορά την εικόνα της.

Προκειμένου να βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση, ο αγροτουρισμός μπορεί να επιλέξει διαφορετικούς τύπους συστημάτων λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική κατανάλωση,

την τοποθεσία και τον διαθέσιμο χώρο. Προφανώς, τα πάντα δεσμεύονται επίσης από τη διαθέσιμη επιφάνεια, λαμβάνοντας υπόψη ότι χώροι όπως οι αχυρώνες, τα εστιατόρια και οι στάβλοι μπορούν να αξιοποιηθούν για το σκοπό αυτό. Για τη στήριξη αυτής της μετάβασης, το ιταλικό Υπουργείο Γεωργίας έχει διαθέσει 1,5 δισεκατομμύριο ευρώ για το μέτρο "αγροηλεκτρικό πάρκο" που περιλαμβάνεται στην αποστολή "Πράσινη επανάσταση και οικολογική μετάβαση", συνιστώσα "Κυκλική οικονομία και βιώσιμη γεωργία", και αποσκοπεί στη στήριξη επενδύσεων σε δομές παραγωγής στον γεωργικό, κτηνοτροφικό και αγροβιομηχανικό τομέα, την εγκατάσταση αντλιών θερμότητας για την παραγωγή ζεστού νερού και συνεπώς, τη δυνατότητα χρήσης της οικολογικής ενέργειας και για θέρμανση κατά τους ψυχρότερους μήνες, καθιστώντας έναν ολοκληρωμένο οικολογικό αγροτουρισμό.

3 Παράδειγμα

Το έργο που γεννήθηκε το 2010 από το **Sant'Egle** η βιολογική αγροικία κινείται πίσω από τις προσωπικές απαιτήσεις για μια βιώσιμη ζωή, με σεβασμό στον πλανήτη, με συνέπεια και ηθική στις καθημερινές επιλογές. Πρόκειται για ένα ενάρετο εγχείρημα που έχει ληφθεί ως πρότυπο από πανεπιστήμια, ξένους αρχηγούς κρατών και απλούς άνθρωποι που θέλουν να κάνουν τη διαφορά. Ακολουθεί εν συντομία τι κάνουν για τον πλανήτη και τι συνεισφέρετε εσείς αγοράζοντας βιολογικά προϊόντα.

Απόβλητα, ανακύκλωση και καθαρισμός εδαφών: Η αγορά συσκευασμένων προϊόντων μειώνεται στο ελάχιστο. Πραγματοποιούν και προσκαλούν τους επισκέπτες σε χωριστή συλλογή απορριμμάτων και κομποστοποιούν επιτόπου, επαναχρησιμοποιώντας το χούμο για τη λίπανση του βιολογικού κήπου και των λουλουδιών. Καθαρίζουν τα δάση και τους δρόμους από τα παράνομα απορρίμματα και έχουν δημιουργήσει ένα πρόγραμμα δημιουργικής ανακύκλωσης, το οποίο δίνει νέα ζωή σε παλιά εγκαταλελειμμένα αντικείμενα, με ό,τι έχουν βρει.

Τροφοδοσία: Μόνο φρέσκα εποχιακά φρούτα και λαχανικά καλλιεργούνται στον δικό τους βιολογικό κήπο ή αγοράζονται από άλλα βιολογικά αγροκτήματα στο Km0. Προσφέρουν μόνο γαλακτοκομικά προϊόντα και κρέας από ενήλικα ζώα που εκτρέφονται άγρια ή Km0.

Πρόγευμα: Τα πάντα στον μπουφέ πρωινού παράγονται στο αγρόκτημα ή αγοράζονται από βιολογικούς παραγωγούς στο Km0, με εξαίρεση το τσάι και τον καφέ, που εισάγονται.

Νερό: Κάθε βρύση έχει μειωτήρα ροής για εξοικονόμηση νερού. Ενημερώνουν τόσο το προσωπικό όσο και τους επισκέπτες τους για την υπεύθυνη χρήση του νερού τόσο για το πλύσιμο όσο και για το πλύσιμο των ρούχων. Συλλέγουν το νερό της βροχής για την άρδευση των χωραφιών και των λουλουδιών. Προσφέρουν δωρεάν φυσικό ή ανθρακούχο νερό και δεν πωλούν μπουκάλια μίας χρήσης.

Ενέργεια: που καλύπτουν τις ανάγκες ολόκληρου του έργου και επιτρέπουν επίσης την πώληση της παραγόμενης ενέργειας. Όλο το έργο φωτίζεται με LED και διαθέτει χρονοδιακόπτες εξοικονόμησης ενέργειας. Όλες οι οικιακές συσκευές είναι πιστοποιημένες στην κατηγορία A++.

Θέρμανση: Ένας λέβητας συμπύκνωσης και ένα ηλιοθερμικό σύστημα παρακολούθησης καλύπτουν όλες τις ανάγκες του έργου σε ζεστό νερό.

Κινητικότητα και μεταφορές: για τις πράσινες μετακινήσεις τους. Καθώς είναι μια περιοχή όπου δεν υπάρχει ούτε σιδηροδρομικός σταθμός ούτε καλή δημόσια συγκοινωνία, προσφέρουν δωρεάν ηλεκτρική φόρτιση για όλα τα νέα υβριδικά και ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Προσφέρουν ενοικίαση ηλεκτρικών ποδηλάτων.

Θόρυβος: Το παλιό αγροτόσπιτο, που χρονολογείται από το 1600, έχει μεγάλους τοίχους που καταπνίγουν ακόμη και τους ήχους της φύσης. Οι πινακίδες τονίζουν ότι στους κοινόχρηστους χώρους η ενεργός συνεργασία του προσωπικού και των επισκεπτών είναι ευγνώμων για τη διατήρηση της ησυχίας που προσφέρει αυτός ο τόπος.

Πρωώθηση της περιοχής: Προσφέρουν έναν αυτοπαραγόμενο χάρτη από ανακυκλωμένο χαρτί που προωθεί και διαδίδει τουριστικές και πολιτιστικές πληροφορίες για την περιοχή. Ο χάρτης παρέχεται δωρεάν στην τοπική τουριστική εταιρεία και στην pro loco.

Καθαρισμός και πλύσιμο ρούχων: Χρησιμοποιούν μόνο 100% βιοδιασπώμενα και EM (Micro Elements Effective) προϊόντα.

Προϊόντα και αλυσίδα εφοδιασμού: Η επεξεργασία γίνεται στο εσωτερικό της επιχείρησης σύμφωνα με τους κανονισμούς και τα πρωτόκολλα βιολογικών προϊόντων. Η συσκευασία είναι 100% βιοδιασπώμενη ή ανακυκλώσιμη.

Βιολογικό κτίριο: Η αποκατάσταση έγινε με βιολογικά οικοδομικά υλικά.

Κατασκήνωση: Οι πολυτελείς σκηνές είναι κατασκευασμένες με πιστοποιημένο ξύλο από αειφόρα δάση, βαμμένες με νεροτέμπρα με φυσικές χρωστικές ουσίες και φωτίζονται και θερμαίνονται από τον ήλιο.

Ηλεκτρονικό εμπόριο: Οι τσάντες και τα υλικά συσκευασίας είναι κατασκευασμένα από ανακυκλωμένες και ανακυκλώσιμες πρώτες ύλες.

4 Οφέλη και δυνητικός αντίκτυπος

Τα οφέλη και ο αντίκτυπος που μπορεί να έχετε από την εφαρμογή της κατευθυντήριας γραμμής είναι:

Για τον καθοδηγητή	Για τον καθοδηγούμενο
✓ Παροχή συμβουλών για τη σημασία της βιωσιμότητας	✓ Βελτίωση βιώσιμων υπηρεσιών
✓ Οφέλη από την ανταλλαγή ιδεών	✓ Γνωρίζοντας τις πιο συνεκτικές επιλογές ανάλογα με την επιχειρηματική σας ιδέα
✓ Δημιουργία μιας κοινότητας σκοπού για συζήτηση εμπειρογνομόνων	✓ Γνωρίζοντας πώς να κάνετε σημαντική εξοικονόμηση
✓ Να είναι σε θέση να παρέχει ενημερωμένες συμβουλές επί του θέματος	

Diversification of Entrepreneurial Activities as
the Pathway to the Sustainable Farming at Rural Areas

Associazione
Sviluppo Rurale

**Funded by
the European Union**

therein.

This project –2022-1-CZ01-KA220-ADU-000089506 - has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained